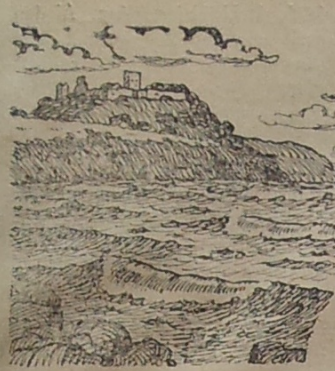

Udgivet af et Interessentskab.
Ansvarshavende: Otto Gornitzka.
Forretningsfører Sparekassens Ridder
Trykt i Allinge Bogtrykkeri.

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD

Avertissementsprisen er pr. Petitline
for Inserater paa Forsiden 15 Øre.
Almindelige Annoncer 1. Gang 10 Øre,
etterfølgende Gange 5 Øre.

Nr. 129

Fredag den 24. Marts 1916

4de Aarg.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

trykkes i et Antal af mindst 1600 Exempl.
og forsendes gennem Postvæsenet i Allinge.
Sandvig, Olsker, Rutsker, Rø og Klemensker.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

har den største Udbredelse i Nordre Herred
bliver læst i ethvert Hjem og egner sig der-
for bedst til Avertering.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

optager gerne Bekendtgørelser af enhver Art
saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser,
Efter- eller Aflysninger, Auktioner etc.

„Nord-Bornholms Ugeblad“

udgaar hver Fredag, kan bestilles paa alle
Postkontorer samt paa Bladets Kontor og
koster 1 Kr. halvårlig.

Erindring fra Monte Carlo.

—o—

Det regner over Riviéraen. En mild og blid Foraarsregn, der gør Luften let at aande. Den elektriske Sporvogn farer langs de blaaende Afgrunde, hvor Agaverne grønnes. Opad Skrånterne klatter de mest smagløse Villæer, jeg nogensinde har set, de fleste opført i en prangende Luksusstil, der skiger af Herlighed.

— Monaco! raaber Konduktøren.

Halvøen flyder ud i det blaa Hav. Nogle Gendamer i koket Uniform staar lænede mod Muren og søger at repræsentere det lille Operette-monarki med de fortinlige Finanser, Højt oppe paa Bjergene ligger Slotet. Dets Indehaver bor paa et vanskeligt tilgængeligt Sted, som en rigtig middelalderlig Røverridder, der lever af at plyndre de vejfarende.

En lille Allé af blomstrende Oleander dufter svagt i Støvregnen. Der er søndagsstille og kedsommeligt nede i Byen.

Men oppe ved Monte Carlos Kasino er der Bevægelse og Liv. Avtomobilerne glider frem foran den tæppebelagte Marmortrappel, Herrer og Damer træder ind i de lyse Sale.

I Sekretariatet ved Indgangen maa jeg højtidelig legitimere mig for at erhverve et Adgangskort til Spillesalen. Endelig er Formaliteterne overstaaet, og jeg staar derinde.

Ved de grønne Borde er der ikke en Plads ledig. Kasinoet er fuldt af et internationalt Publikum, skønt man har fortalt mig, at det endnu ikke er den „rigtige Sæson“.

Gennem Salene, der oplyses af de elektriske Pærsers hvide, intensive Glans, lyder der som et fint og tussindstenmigt Klokkespil. Det er Klangen af Guldets, de gyldne Mønters uafbrudte Bevægelser frem og tilbage over Bordene, ellers er her stille som i en Kirke, man samtaler med dæmpede Stemmer, og Kroupierernes Raab trænger kun let igennem.

Jeg gaar hen til et af Bordene og lader Blikket vandre fra Ansigt til Ansigt i Lampeskæret.

Hvilken Alvor over dem alle! Aldrig har jeg set saa alvorlige Ansigter. Heller aldrig, oprigtigt talt, saa mange stumme, sjælløse og

usympatiske. Øjnene har ofte gul Glød som hos Katteslægten. Det er Genspejlingen af Guldets.

Iøvrigt findes her alle Slags Mennesker. Den gamle, graahaarede, puderede Dame ved Siden af Kroupieren er sikkert en af disse rige Russerinder, hvis Spillelidenskab Dostojevski har beskrevet i en Novelle. Hun spiller højt og hensynsløst. Manden med Skægstubbene, som over hendes Skulder sætter paa „lige og ulige“, er den typiske Professional, der trods Sekretariatets Kontrol forekommer i adskillige Variationer. De fleste Spillere har Notebøger, hvori de stadig nedkradser Optegnelser. Halvgamle, sminkede „Damer“ veksler Smil med Kroupieren. Et tysk Par, der er paa Bryllupsrejse, sætter efter lang Overvejelse et 10-Francis Stykke ind og kan ikke skjule deres Forundring og Skuffelse, da Gevinsten udebliver. I en af Læderstolene sidder en gammel Englænder og sover. Hans hvide Hoved nikker over det stive Skjortebryst, og Monoclen dingler mellem hans Ben.

Et Intermezzo: en nærsynet Herre, der Slag i Slag gør Indsats, kommer i Skyndingen til at forveksle en lille Kobbermønt med et 5-Francis Stykke. Han berigtiger straks Fejltagelsen, men Tilsynskomsten af denne demokratiske Kobbermønt mellem alt Guldets fremkalder den livligste Virkning. Over Damernes Ansigter flyver Smilet som en Aftenrøde, Kroupiererne smiler nedlædende, og en lille fed Herre ler ganske ubehersket, næsten hysterisk. Den nærsynede Herre forsvinder hen til et andet Bord.

Selv sætter jeg et lille Pengestykke paa maa og faa og taber. Jeg sætter en Gang til, og til min Forbavselse skyder Kroupieren fire Guldstykker hen til mig. Jeg har tjent til min Aftensmad.

Pludselig mærker jeg, at Luften herinde er kvalm og tør, et Feberpust farer igennem min Hjerne. — Stemningen har noget ejendommeligt bestikkende ved sig, og i et Nu aner jeg, hvorledes det gaar til, at Menneskene her kan gribes af den blinde Lidenskab, saa at de kaster alt overbord. Den romantiske Guldklang ringler stadig over Bordene, afskyet og elsket som en mystisk Magt, der griber ind i og omformer Menneskenes Liv.

For lagttageren, der ønsker at studere Menneskedyret, er Monte Carlo det rette Sted. Af alle menneskelige Lidenskaber er Pengebegærligheden vel den mest interessante. Det Stempel, som Guldfeberen sætter paa sine Ofre, er ensformigt og farveløst. Men i Monte Carlo mødes de sjældneste Typer, de mærkeligste Afskygninger indenfor Kategorien Spillere. Damerne er de morsomste at iagttage, thi de behersker sig langtfra saa godt som Mændene. Ved et af Bordene sidder der en Dame og holder høje Indsatser. Hvor Gang hun af Kroupieren oplyses om, at hun har tabt,

hvæser hun af Raseri, og hendes Øjne faar et Udtryk som en tirret Tigerinde.

Jeg kommer ud paa Kasinoets Trappe. Den sydlandske Nat er fløjlsort og stjerneløs. Lysene fra de elegante Bygninger rundt omkring spejler sig paa de regnvaade Gangstier. En sorgløs Melodi klinger ud fra et eller andet aabent Vindue. Usynlige Roser dufter. Uniformerede Tjenere springer op og ned ad Marmortrapperne og aabner Automobil-dørene. Uden om dette Stykke Overkultur, de vilde, skøntformede Bjerge, hvis Omrids jeg aner, og som jeg i Morgen skal se i hele deres Pragt. I Elevatoren strejles jeg af en juveloverlæsset Dame, der sender et indbydende Blik fra sine mørke Øjne, medens vi kører ned.

Paa en af Stationerne mellem Monte Carlo og Nizza strømmer en lille Flok unge Italianere, Ynglinge og Piger, ind i min Kupa. De barhovede Piger ryster deres regnvaade Lokker, og Øjnene spiller af Sundhed og Livslyst. En af de unge Mænd begynder nu at synge, og snart synger hele Flokken med. Jeg lytter til den naive lille Folkevisen om Elskov og Ungdom, den gaar ind i mit Hjerte som en Hilsen fra den jævne Lykke og den uskyldige Glæde, der trives selv i Skyggen af Spillehelvedet prunkende Pragtsale.

Frøde Christensen.

Hammershus.

XII.

John Burdun eller Bardonius.

—o—

Da den svenske Admiral Wrangel var afsejlet med Flaaden, begyndte John Burduns kortvarige Enevælde. Med sine svenske Landsknægte indrettede han sig paa Hammershus, hvorfra han straks sendte Opbud til Militsten om at møde paa Slottet, for at lade sig indøve i Eksersits. Ankomne i god Tro til Slottet den 9. Juli, blev Militsten opstillet paa Eksercerpladsen og under Trusler om at skyde med de opstillede Kanoner, tvungne til at nedlægge deres „Gevær, Trommer og Fahner, Krudt og Lod“.

Dette var et aabentbart Brud paa Overenskomsten med Wrangel, i hvilken der stod, at Mandskabet skulde drage fri hver til sit og beholde deres Vaaben.

Disse Vaaben blev nu opsamlede og sendte til Sverrig; deres Værdi var efter Sigende større end Brandskattens Paalydende.

Samme Dag afejste Holger Rosenkrantz, der havde faaet Tilladelse til at opholde sig paa sin Gaard i Rønne, til København og afgav til Regeringen Beretning om det forefaldne samt anklagede Militstens Officerer for Forræderi.

Ryglet herom naaede Bornholm med den Skude, der havde bragt den gamle Lensmand og hans Ejendele til Hovedstaden, og det varede ikke længe, inden det hed sig, at

Officererne vilde blive straffede paa Liv og Gods, hvis Bornholm ved Fredslutningen kom tilbage til Danmark.

Opskræmte heraf skrev de et langt smigrende og underdanigt Brev til Wrangel, hvori de bønfaadt ham om ved den forestaaende Fredslutning at benytte sin Indflydelse, saa de ikke nødsagedes til at rømme Landet. Freden sluttedes ogsaa kort efter, den 13. August, og det var med bange Anelser at Militstens Officerer gik Fremtiden i Møde, thi trods den ydmygende Fred kom Bornholm allertilbage til Danmark.

For John Burdun var Fredslutningen en stor Skuffelse, men han forstod at udnytte Tiden inden Overtagelsen kunde finde Sted, og skyndte sig at opkræve de til Dato forfaldne Skatter, og med den største Hensynsløshed paalagde han Beboerne Ydelser, der ikke havde nogen som helst Lovhjemmel. Saaledes befalede han den 11. Septbr., altsaa en Maaned efter Fredslutningen, at der skulde leveres 50 Heste, alle paa det bedste „udstafferede“. Endvidere beordrede han Bønderne til paa en bestemt Dag at møde med deres Kreaturer hos Sandemanden, hvor Slotsskriveren skulde møde og købe dem. Da man tvivlede om Betaling og foregav, at Kreaturerne paa den Tid af Aaret gik løse i Højlyngen og de ikke til den Dag havde faaet dem indfangede, udsendte han om Natten svenske Dragoner, der plyndrede og afbrændte Gaardene, bagbandt og mishandlede en Del Bønder og førte flere som Fanger til Hammershus.

De fortsatte Mishandlinger blev ilsdist saa utaalelige, at Beboerne paa Nordlandet sluttede sig sammen i et hemmeligt Forbund i den Hensigt at overrumple John Burdun og hans Folk. Det fra Bornholmerne røvede Krigsmateriel, deriblandt en Del Kanoner, skulde transporteres fra Hammershus til Rønne, for der at udskibes. Lejligheden syntes gunstigt valgt, men John Burduns Spioner fik nys om Sammensværgelsen, og der begyndte nu et Rædselsherredømme, som Bornholm næppe ildligere har kendt Mage til.

Dragoner udsendtes Dag og Nat og slæbte snart en, snart en anden som Fange til Hammershus, deres Gaarde udplyndredes og afbrændtes, Kvinder og Børn mishandlede, og undslap Husfaderen, maatte han som fredløs skjule sig i Skovene.

I Risby, fortæller J. A. Jørgensen, indfandt sig saaledes en Nat paa Hans Nielsens Gaard en Flok Dragoner, anførte af en gammel Kaptejn. Dørene blev sparkede op, Huset plyndret, Kvinder og Børn sparkede, stødt og slaede, hvorefter Kaptejnen tvang den grædende Husmoder til et række ham et Lys, med hvilket han stak Ild paa alle Gaardens Længer. Da disse stode i lys Lue, tvang de et af Børnene til i det blotte Linned at følge dem som Vejviser. Naar Gaardejere under Trusel med Brand og Plyndring,

godvillig mødte paa Hammershus kastedes de i Fangelaarnet, mødte de ikke, kom Dragonerne, og de maatte være glade, om de med Familien kunde redde sig i Skovene eller til Kirkerne, der fra gammel Tid havde været deres Tilflugtssted.

Endelig den 31. Oktober, 21/2 Maaned efter Fredslutningen, maatte John Burdun aflevere Nøglerne til Hammershus og forlade Øen; men forinden var alt af Værdi borttaget, og den danske Besætning forefandt kun ødelagte Mure og tomme, brøstfældige Opholdsrum.

Flemming og E. Ulfeldt, der overtog Kommandoen, skulde tilligemed Sigvald Urne og Kjeld Krag iværksætte en Undersøgelse mod de for Forræderi sigtede Officerer af Bornholms Milit. Disse bragtes til København og sad fængslede i Blaataarn. Efter en ret omfattende Retssag dømtes de skyldige til at have deres Liv og Gods forbrudt. Ved mægtige Venners Hjælp (Wrangel?) lykkedes det at ændre Dommen til Landsforvisning. To Aar efter Kristian den 4.s Død benaadede Frederik den 3die to af Deltagerne, nemlig Sivert Gagge og Maccabæus, de andre var døde i Udlandet.

Bornholmerne, der havde haabet paa Lempelser i Skatterne efter de svære urolige Krigstider, blev dog hurtigt skuffede. Ebbe Ulfeldt var en stræng Herre, der ubønhøilig indkrævede Skatter og Afgifter og samtidig forstod at mele sin egen Kage. Klager strømmede jævnlig ind til Kongen, og Frederik, der ikke stod paa særlig god Fod med Svogrene, sendte 1650 en Kommission til Bornholm, for at undersøge hans Forvaltning som Lensmand. Undersøgelserne godtgjorde, at hans Fogder havde gjort sig skyldige i vidtrækkende Bondeplageri. Der var blevet paalagt store Byrder, særlig Ægter, opsætsige Bønder var straffede med Træhest og Fængsel, Fæstere udvist af deres Gaarde og han havde tilladt indkvarterede Ryttere den hensynsløse Fremgangsmaade mod Beboerne. Endvidere stod Ebbe Ulfeldt i stor Restance med sine Afgifter og Skatter. Han blev derfor om Efteraaret afskediget i Unaade og gik i svensk Tjeneste som Generalmajor.

Joakim Gersdorf fik derpaa Øen i Lehn, men da han samtidig var Rigshovmester, kom han aldrig til Bornholm, men indsatte Albert Friis som Kommandant paa Hammershus.

Frederik den 3. havde utvivlsomt Bornholmerne Ve og Vel for Øje, han udarbejdede flere Planer til Hammershus Befæstning samt til en Forbedring af de gamle Skanser langs Kysten, men Planerne udførtes ikke. Riget fattedes Midler, Fattigdom og Nød fandtes overalt, og dertil kom Uaar og Pest, der her paa Øen bortrev 5000 Mennesker, næsten Halvdelen af Befolkningen.

Under disse sørgelige Forhold kom det allertil Krig med Sverrig 1757, efter hvilken Bornholm afstod ved Freden i Roskilde 1658.

Indbrudstyveri og Film.

—o—

En rig Skuespiller i Pensylvanien, som var rejst bort paa en lille Ferieetur, fandt ved Tilbagekomsten, at hele hans Hus var ryddet for alt, som havde nogen som helst Værdi. Kun en eneste Tjener var blevet tilbage for at passe Huset, medens Skuespilleren og hans Familie var borte. Ded ulykkelige Tjener gav følgende Beretning om, hvorledes det hele var gaaet til: Tidlig om Morgenen efter Herskabets Afrejse kørte der op foran Huset en vældig Flyttevogn, forspændt med fire Heste. Tre Mænd hoppede ud. Den ene havde et Filmsapparat, som han viste Tjeneren. Han havde faaet Skuespillerens Tilladelse, sagde han, til at foranstalte et Skinrøveri og tage kinematografiske Billeder af det hele. Da Tjeneren kom med Indvendinger, trak Filmsfotografen et Dokument frem, undertegnet af Skuespilleren, og det viste sig, at det var en skriftlig Tilladelse til at skalte og valte efter Forgodtbeholdende den Times Tid, Kinomatografoptagelsen skulde vare. Tjeneren maatte give sig. Fotografen stillede sig paa Post med sit Apparat, og hans to Haandlangere bar alt, hvad der fandtes af Værdisager og Kontanter ud af Huset. Saa piskede de paa Hestene og kørte bort i rasende Fart med Løfte om, at alt skulde blive bragt tilbage inden en Time.

— Skuespillerens Tab beløber sig til ca. 15,000 Kr., fortæller en amerikansk Avis.

Farvede Militærheste.

—o—

Da man ved Krigens Begyndelse hørte, at de russiske Kosakker maade deres Heste grønne, for at de skulde stikke mindre af i Terrænet, var man i Tyskland mest tilbøjelig til at se Sagen fra den humoristiske Side; men siden har man tilegnet sig et andet Syn paa Tingene, og Centralmagterne og deres allierede gaar nu i Kosakernes Spor.

Det er nemlig saaledes, at man i Tyskland forlængst er begyndt ogsaa at anvende Skimler og lysfarvede Heste til almindeligt Krigsbrug, saavel som Muldyr, Mølæsler og Sanitetshunde af alle Farvenuancer; og den militære Ledelse fandt da, at det vilde være hensigtsmæssigt ogsaa at sørge for en passende Uniformering til de firbenede Krigsdeltagere. Efter de med Skimler rigt forsynede Balkanlandes Eksempel tog man sig derfor for at farve de mest iøjnefaldende Heste.

Efter hvad et tysk Veterinærtidskrift meddeler, iværksætter Tyskerne Hestenes Omfarvning ved Pastrygning med Kalium-Permanganat, og den Metode er nu oplaget i den tyske Arme. 1 pCts Opløsning af dette Salt i Vand pastrygges med en Svamp, hvorefter Dyret til en Begyndelse bliver fuldstændig violet. Alerede efter en Times Forløb forvandles dette violette — især naar det udsættes for Solskin — til en mørk, smudsig-brungrøn Farve, idet Saltet undergaar en kemisk Forandring under Indflydelse af Sveden i Haarlaget. Naar Heste og Hunde er bleven bibragt denne Kulør, anses de for "frontfahige".

Det opgives, at Farvningen er uskadelig, holbar og billig, idet Bekostningen ikke overstiger en Mark pr. Hest. Der er tyske Farvefabriker, der har fremstillet et særligt "feltgraa" Farvestof for samme Formaal; men det er ikke hidtil lykkedes dem at slaa Kalium-Permanganat af Marken.

Stemninger.

—o—

Stjernen.

Vide over den mørke Jord
den sorte Himmel sig hvelver.
Højest oppe i Kuplen
staar der en Stjerne og skælver.

— — —
Mørket tætnes sig mer og mer,
alt, hvad jeg ser, svinder bort.
— Skin, du lysende Stjerne, —
Natten bliver saa sort.

* * *

Jeg raabte —

Jeg raabte ud i Natten, men ingen
gav mig Svar.
Jeg vandrede i Mørke under stadig
Snublen —
Mørket var og blev kun Mørke for
min Gruben.

Der er nogen, der mener, at Livet er
en Jublen.
Jeg kender ikke Livet, — men Himlen
er klar,
og der er smilende Stjerner under
Kuplen.

* * *

Bølger.

Nu kommer de rullende Bølger
saa mørke og stumme at se.
De kommer og bruser mod Stranden
en Sang fuld af bølgende Vé.

Det er ikke Graad eller Klage,
der nynnnes i Bølgernes Kor —
men det er den evige Smerte,
som aldrig kan formes i Ord.

* *

Fra Uge til Uge

—o—

Prins Erik i Amerika.

Om Prins Eriks Besøg i Amerika fortæller „Natt.“:

Da Prinsen kørte til sit Hotel, laa der paa Vognsædet et Tilbud fra et Avtomobilselskab om at blive „Kgl. Hof“ mod 20,000 Dollars kontant Udbetaling, og straks efter bad Hoteltjærent ham om at slaa Fadder til sin nyfødte. Samme Aften „skænkede“ et mystisk Selskab, der sælger Nybygger-Jord, ham 5000 Acres, og en Deputation bad ham om at overtage Protektoratet for Grundlæggelsen af en skandinavisk By „Erica“ i Bethlehem, Wisconsin.

Alt dette fortæller Aviserne derovre os, og de lader os skimte den unge Fyrstesøn i en Hvirvel af Indbydelser til høj og lav, Besigtigelser af Svinelagerier, Forsamlingshaller og Skyskrabere, Besøg hos Præsident Wilson, Roosevelt osv.

Der var Halm i Skorstenen.

Straks efter Nytaar bemærkede en Gaardejer paa Hvedsten Mark i Fl. „Rand. Dgbl.“, at det brændte daarligt i Kakkelloven, og at Stuen stadig blev fuld af Røg. Han lod Kakkelloven sætte om, men det røg lige galt, og der var snart ikke til at være i Huset for Røg. Han kasse-rede Kakkelloven og købte sig en ny, men det blev stadig ikke bedre. Nu vidste han imidlertid, at det ikke var Kakkellovens Skyld, og 5—6 Uger efter Nytaar fandt han paa at lade Skorstenen efterse, og det viste sig nu, at begge Skorstene var stoppede med Halm.

Gaardejeren blev naturligvis gnaven over de grove Nytaarsløjer, og takket være Fyrenes egen Aabentmuthed — de havde fortalt vidt og bredt om deres „Spøg“ — blev de skyldige — tre i Tallet hurtig fundet og klapset af med 30 Kroner til Politikassen. Og nu brænder det godt ingen i Gaardejerens Kakkellovn.

Apotekerpriser.

Medicinudgifterne er i det sidste Aar steget stærkt, alle Sygekasser Landet over opfordrer derfor Medlemmerne til at spare paa de dyre Medikamenter. Nu oplyser Alfred Benzons Fabriker, at Priserne yder-

ligere vil blive forhøjede. Raavarerne ere nemlig stegne stærkt i Pris:

Glycerin	med	50 pCt.
Kreosol	—	100 —
Coffein	—	110 —
Klorkalk	—	165 —
Salicylsyre	—	750 —
Bromkalium	—	520 —
Kloroform	—	170 —
Amerik. Olive	—	150 —
Salol	—	750 —
Phenol	—	1250 —
Antifebrin	—	75 —

Man mener, at Medicinpriserne vil blive forhøjede med 25—33 pCt.

Ræven kom til et Kanin-Paradis.

Ud for Vellerup ligger en idyllisk lille Ø, Rønø hedder den, paa 25 — 40 Tdr. Land, fortæller „Rosk. Tid.“. Der bor ingen Mennesker derude, det eneste levende er — foruden Fugle og alskens Insekter — 40—50 store belgiske Kaniner, der tilhører Gaardejer Chr. Jensen i Kyndeløse. Kaninerne havde det godt derude, de blev tykke og fede og formerede sig i en utrolig Grad under de fri og rolige Former.

Men ved Juletid i Fjor blev Idyllen brudt. En Ræv var gaaet over Isen og havnede i „Kaninburet“. Ud-sigten til et lækkert Maaltid i disse drøje Tider havde gjort Mikkel saa ubelæksom, at han glemte at komme bort fra Øen igen. Isen tøede, og alle Veje var spærret. Men der var at tage af. Siden Jul har Mikkel daglig haft Kaninsteg paa Spisesedlen.

Forleden roede fire Mænd over til Øen; de saa de mystiske Spor i Sneen og opdagede snart det blodige Drama, der var udspillet i de ensomme Omgivelser. Men nu var ogsaa Havnens Time slaet. Der blev foranstaltet Klapjagt, og Resultatet af denne var, at Mikkel blev taget til Fange og indsat mellem 4 Vægge og sat paa Smalkost — i de sidste Par Dage en død Krage.

Smugleriforsøg i Gedser

hører snart til Dagens Orden — el. rettere Uorden. Smarte rejsende forsøger, i Haab om at undgaa Toldvæsenets aarvaagne Blik, at tage smaa Forraad af Levnedsmidler med sig fra Gedser til Warnemünde. — Det gaar imidlertid som oftest galt, og saa holdes der Standet hos Politimesteren, der dikterer smaa kraftedige Bøder og Konfiskering af Varerne. Forleden faldt der saaledes 4 Bøder paa 50, 40, 40 og 30 Kr., og bagefter kunde Politiet sælge Smør, Mel, Kaffe og Fedt for 48 Kr.

Bornholms Granit

—o—

7. Forts.

Bestemmende for Aaers og Bækkes Løb er Granitens Beskaffenhed. Naturligvis bryder Vandløbet sig Vej der, hvor Jordbunden er løsest og Sprækkesystemerne størst og tættest. Her vil Aaløbene grave Dale, og efterhaanden som Bredderne undermineres, skrider de i Aaen.

Naar Bredderne bestaar af fastere Jordlag, kan Skrænten blive stejl, i løsere Jordlag er den jævnt skraanende.

Hvor der findes Ujævnhed i Terrænet, vil der undertiden dannes et Vandfald. Her er den nedbrydende Virksomhed stærkere, idet baade Vandet og de dermed følgende Sten ved Faldet faar en større Energi.

Havets Virksomhed er nævnt. — Dets Virkninger paa Graniten skyldes Bølgeslaget, Strømmens geologiske Virksomhed mærkes kun paa løsere Materialer, da der ikke her findes stærke Kyststrømme.

Bølgeslaget underminerer Kysten og foraarsager, at Dele af Kystens løse Granit styrter i Havet. Disse Stene tjener derpaa som Angrebsvaaben, idet Bølgerne slynger dem mod Kysten, hvor deres Virkninger saaledes forstærkes.

Naturligvis bliver det de mindst modstandsdygtige Dele denne nedbrydende Virksomhed gaar ud over. At de fasteste Dele bevares længst, vistes ved Omtalen af Lyseklippen og Løvehovederne. Ovnene og den saakaldte „Galgerende“ viser, hvorledes Bølgeslaget æder sig ind i Klippen, hvor denne er mindst modstandsdygtig. Det samme ses af, at Djabasgangene ofte findes inde i Bunden af lange Render. Her, som overalt, kompletterer Vejrsmuldring og de nedbrydende Kræfter hinanden.

De ved Bølgeslagets Virksomhed løsevne Sten ere kendelige ved deres runde Form („Rullesten“), den fremkommer ved, at de slides runde i Brændingen.

I løse Lerlag, der ofte findes over Graniten, findes en anden Slags Sten, der tidligere gaves Prædikalet Rullesten. De skylder Istidens Bræer deres Oprindelse og adskiller sig fra Rullestenene ved, at de ikke er afrundede, men kun kantstødte og skurede, samt at de som Regel bestaar af fremmede Stenarter, medens de runde Strandsten overvejende er af samme Bestanddele som Strandens Granit.

Disse Morænesten er af Istidens Bræer blevne løsevne fra de-

res Hjemsted i Skandinavien eller Finland og er med Bræerne bragt hertil.

Disse mægtige Gletschere har ogsaa indvirket paa den bornholmske Granit, idet de har skuret den og bortskaaret meget af Overfladen.

Deres Virkninger er særlig kendelige paa de bekendte Kuller, flade Klippebjerge, hvoraf Hammeren er den største og mest typiske. Paa den Side, hvor Bræen har stødt mod Klippen (Stødsiden) er den jævnt skraanende, paa den modsatte Side (Læsid) falder den mere brat. — Sammenlign hosstaende Billede af Hammershus Omgivelser.

Ovenpaa Graniten har de yngre Dannelser lejet sig. Eldst af disse er Nexø-Sandstenen. De geotektoniske Forhold ved Grænsen viser, at den har lejet sig direkte paa Graniten uden mellemliggende Lag. Man har nemlig fundet Steder, hvor denne Aflejring træder frem. Paa andre Steder er imidlertid Grænsen mellem Graniten og de yngre Dannelser et Spring.

Graniten er, som omtalt, den ældste af alle Dannelser, den Grundvold, hvorpaa de øvrige Lag hviler. Den strækker sig sikkert under alle Dannelser i hele Danmark og udgør et sammenhængende Lag med den

hele Jords Urtidsformation. Af den er alle de yngre Lag dannet, idet de nedbrydende Kræfter har sønder-slidt den, medens opbyggende Kræfter af de løsevne Partikler har bygget de sedimentære Lag.

Den Ætbødighed, hvormed vi maa betragte den og den Gaadefuldhed, hvormed denne Formation saa at sige bunder i Uendeligheden, er intetsteds udtrykt saa skønt som af Mylius Erichsen i disse Vers, som derfor skal afslutte denne Artikel-Serie:

Engang i Tidernes Gry
bobled disse Kyster
af Moderjordens Bryster.

Stivnet alle Tinderne
gløder som Okker og Mønje
op gennem Bræens Brynne.

Om Milliarder af Aar,
vil da mon Isbræen smælte,
Søjerne sprænges og vælle?

Vil da den signede Jord
syde igen, før den daaner
hen mellem livløse Maaner?

Bisamrotten.

—o—

Højt skattet i Amerika — en Plage i Tyskland.

Landbrugsorganisationerne i Sverige har henvendt sig til den svenske Regering og foreslaaet et Importforbud for levende Bisamrotter, idet man har paaberaabt sig de Erfaringer, som man har gjort i Bøhmen, hvor denne Gnaver er blevet en sand Landeplage.

For ca. 10 Aar siden importerede den tyske Fyrste i Bøhmen i den bedste Mening fire Par Bisamrotter, direkte hjemført fra Kanada.

Dyrene trivedes godt, ja saa fortræffeligt, at Antallet af Unger, der i Kanada varierede mellem 3—6, her steg til 40, fordelt paa tre Kuld. I Forhold til denne uhorste Frugtlighed kom naturligvis en tilsvarende Udbredelse, saa at hele det indre Bøhmen i Løbet af faa Aar oversvømmes af Bisamrotter. Men da Bisamrotten formerede sig saa stærkt, blev dens Pels imidlertid ringere, i det mindste sammenlignet med de bedre Kvaliteter af amerikansk Bisamrotte.

Ogsaa med Hensyn til sin Leve-maade forandrede Bisamrotten sig i Europa paa en ufordelagtig Maade. Først og fremmest har den i sit ny Hjem forandret sin Føde, der her hovedsagelig udgøres af animalske Stoffer: Fisk, Krabber, Muslinger, Fugle (særlig Ænder), hvis Æg og Unger den fortærer med Vellyst. Dyrene bliver derved meget skadelige for Fiskeriet, og særlig om Vinteren, naar Fiskene er samlet i de islagte Damme. Saaledes dræbtes i en saadan Dam i Løbet af en Vinter af 24,000 Karper de 15,000. Slige Eksempler findes der mange af. Selv uden for Fiskedammene anretter Bisamrotterne betydelig Skade paa Fiskeriet.

Endvidere bør bemærkes, at Dyrene ved deres underjordiske Gange og Huler fuldstændig underminerer Terrænet, saa at Dæmningerne styrter sammen eller gennembrydes. Saaledes har Dyrene ved deres underminerende Virksomhed ødelagt alle 140 Damme i et gammelt, fortræffeligt Fiskerianlæg i Bøhmen.

Lignende Virkninger har vist sig ved alle Slags Dæmninger f. Eks. ved Jernbaner og Fabriker o.l. Man har endog mange Steder i Bøhmen tænkt paa at forlægge store opdammede Arealer, hvor man paa Grund af Bisamrottens Virksomhed har frygtet Gennembrud og deraf følgende farlige Oversvømmelser.

Ogsaa for Landbruget er Dyret en Plage. Til Vinterforraad samler Dyrene Korn og Frugt, og ved Udgravning af deres Gange afbider de

Rødder og Skud og forstyrret derved spæde Planter og Skud i deres Udvikling. Saaledes anretter de ogsaa stor Skade i Planter og Haver. Under disse Forhold lider Landet et uhyørt nationalekonomisk Tab. Til Trods for, at der er udsat Belønninger for Udrydning af Bisamrotten, har den i de senere Aar bredt sig over hele Bøhmen og er endogsaa trængt ind i Sachsen og Bayern. Nu har hele Bøhmen organiseret sig for at tilintetgøre Dyret, der i dets Hjemland er et højt skattet Pelsdyr.

Aloor og Skæmt

Hjertesuk.

Aa, hvad er en styrbar Luftballon, nej, en styrbar Svigermoder, det var da en Opfindelse.

Poesi og Prosa.

Hun: Min Kærlighed til dig vokser fra Dag til Dag! — Siger dit Hjerte dig ikke det?

Han: Ikke just Hjertet, men Pengepungen.

Altid en Begyndelse.

„De kan ikke tænke Dem, hvor min Datter sværmer for Dem.“
Digteren smigret: „Men hun kender mig jo slet ikke.“
„Netop derfor.“

Ved Afsæden.

„Nu, Farvel, gamle Ven. Du ser mig aldrig mere.“
„Aldrig mere? — Aa, laan mig da 10 Kroner.“

En god Medicin.

„Naa, Hr. Svendsen, har Medicinen hjulpet.“
„Udmærket. Hr. Doktor.“
„Tog De den to eller tre Gange dagl.“
„Jeg ikke, men min Tante. I Gaar begravede vi hende, og hun efterlod mig 100,000 Kr.“

Uddrag af et Brev.

Slagter Madsen skrev forleden følgende Brev til Kvæghandler Jensen:

Gode Ven!

I Pølsetiden kan jeg ikke undvære mine Tarme, da jeg selv skal bruge dem, men mit Kød staar til Tjeneste. Jeg skal hilse dig fra min Kone og mine Døtre. Bæsterne vejer nu halvfemte Hundrede Kilo, de gaar paa Græs og lider ingen Nød. Jeg har for Resten længtes efter dig dit Svin, kan du godt sende mig i Morgen; Hansen skal nok faa sit Fedt med det allerførste. Jeg har intet nydt, alt er ved det gamle hos din hengivne.

N. Madsen.

NB. Nu skal du ikke vente Brev fra mig igen for det første, jeg vil ikke have noget med Faar at gøre.

Den omsorgsfulde Ægtefælle.

Fruen (til Professoren, som er ved at gaa i Bad): „Men, Heruan, glem ikke at klæde dig paa igen.“

Dydg.

Frøken Eufalia er saa dydig, at hun endogsaa afskyer Østers, blot fordi de er slibrige.

Ogsaa en Sygdom.

— Hansen er opgivet af alle Læger.
— Hvad fejler han da?
— Han betaler aldrig sine Lægepenge.

Gudstjenester og Møder.

Søndag d. 26. Marts

Ols Kirke Kl. 9½ Skrm. Kl. 9
Allinge K. Kl. 6. — — 5½.
Bethel i Olsker Kl. 6 Ungdomsmøde.
Sekretær Nielsen taler.
Mandag den 27. Fællesmøde for K. F. U. M. og K. i Allinge Menighedshjem Kl. 8.
Fredag den 31. Missionsmøde i Sandvig Kl. 8. Præsten taler.
Rutsker Missionshus Ungdomsmøde Kl. 2½. O. Westh og N. Jensen.
Evan. luth. Missionsforening Allinge Kl. 9½. N. Jensen.

Rugeæg til Salgs.

Rugeæg af sorte Minorka, gule Orpingtons og Rohde Islands Reds tilbydes for 12—15 Øre pr. Sik.
Bestillinger paa daggamle Kyllinger modtages, 35 a 40 Øre pr. Sik.

Andersen,
Allinge Station.

En Pige

søges til 1ste Maj.
Hotel Hammershus.

Efter Auktionen

paa det norske Hus Mandag d. 23. Marts bortsælges endvidere hos H. C. Andersen, Allinge, Vang. En saa god som ny Slaamaskine med Afæggerapparat. En Arbejdsfjeldervogn til en a to Heste. En Letharve. 2 Hestegrimmer. En lille Magasin-Kakkelovn. En god Barnevogn.

En Karl,

18—20 Aar, kan faa Plads til 1ste Maj paa
Bageregaard i Rutsker.

Frelsens Hær

afholder Basar i Rø Forsamlingshus Lørdag d. 25. Marts Kl. 8 samt i Allinge den 30. 31. Marts og 1. April Kl. 8 Aften. Alle er velkomne.

J. B. Larsen

Cigarer
Cigaretter
Tobakker

Allinge.

Telefon 12.

Gylter

er til Salgs eller til Bytte med Aars Kvier paa

Risegaard i Olsker.

Sønderjyds Forening og Foredragsforeningen.

Provst Rohde fra Clemensker taler paa „Hammershus“ i Allinge Tirsdag den 28. Marts Kl. 8.
Emne: Sønderjylland i Nutiden.
Begge Foreningers Medlemmer fri Adgang, Ikke-Medlemmer 25 Øre.

For Renvaskede og strikkede uldne Klude

gives ved Køb af Varer i

MessensEne-Udsalg

— Allinge —

1 Kr. kg

En flink Karl

kan faa Plads til 1ste Maj paa
St. Myregaard, Olsker.

En Pige

kendt med daglig Madlavning og til Hjælp ved almindelig Husgerning søges. Bladets Kontor anviser.

Evang. luth. Missionsforening.

Om Gud vil Ungdomsmøde i Rutsker Missionshus Søndagen den 26. Marts Kl. 2½. Alle indbydes venligst.

En Malkerøgt

kau faa Plads til 1ste Maj paa
Væveregaard,
Tein St.

En Pige og en Dreng

søges til 1ste Maj paa
Brogaard i Olsker.

Strikkede Uldklude

betales med 1 Krone pr. Kilo, naar Varer tages i Bytte.

Nordlandets Handelshus.

Prøv vor udmærkede

MARGARINE

og De vil blive tilfreds saavel med Kvalitet som med Pris.
Frisk Tilførsel flere Gange ugentlig.

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Af Indkøb fra forrige Aar har vi henstaaende

En Masse svære gode Jærn-Vinduer

i mange Størrelser og Faconer. Disse sælges til de gamle Priser, altsaa langt under Dagsprisen i

Nordlandets Handelshus.

Bestillinger paa

Græsfrø og Gødning

modtages gerne hos

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Af Kløver-, Lucerne-, Græs- & Roefrø

har vi nu alle Sorter paa Lager og udleveres gerne de bestilte Partier. Vi modtager gerne gode Sække og Poser til Afvejningen. Hvis nogen ønsker Forandring paa Frøbestillingen, da udbedes Meddelelse snarest.

Nordlandets Handelshus.

Cement, Tagpap,

Tag- og Staldvinduer, Murgryder, Fyrdøre, Riste og Renseluger anbefales til billigste Priser.

Allinge Kolonial- Produktforretning.

Prima Glutenfoder og Klidmelassefoder

er sunde, gode, Foderstoffer, som sælges til rimelige Priser.
Frisk Blodmelassefoder, Bygskraa og Majsskraa.

Nordlandets Handelshus i Allinge.

Prima kontroll. Foderstoffer

anbefales til billigste Dagspriser fra

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

NB. Vi har endnu et Parti Glutenfoder.

Crémant Chocolate
FINESTE DANSK FABRIKAT

7 Hager og Ruller fra 10 — 100 Øre

Glæneærter, Soloærter, Vikker, Hestetandsmajs!

Vi har kun mindre Partier heraf til Rest, og beder om Bestillinger. Rimelige Priser.

Nordlandets Handelshus.

Husk vort velassorterede

Trælast-Lager!

Fortlang Tilbud, og vi er til Tjeneste.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

En Dreng,

som kan køre et Par Heste kan faa.

Plads til 1ste Maj paa
Bakkegaard i Rutsker.

Samme Sted er 4 Ugers Grise til Salg.

En Pige

til Køkkengerning og en Vaskerpige søges til 1ste Maj.

Hotel Finnedalen,
Telefon Sandvig 26.

En Pige

kan faa Plads til 1ste Maj paa

Støbækken pr. Tein.

En yngre Karl

kan straks eller til 1. Maj faa Plads
Bladets Kontor anviser.

En flink yngre Karl

kan til 1ste Maj faa Plads paa
Dynddalegaard i Rø.

100 Læs Lyng og Ene

kan faas gratis hos
Valdemar Sørensen, Borre
NB. Afhenteren maa selv besørge Afrivningen.

En fortrinlig

6-Øres Cigar

er hjemkommen.

I. B. Larsen.

37 pCt. Kaligødning

er ankommen med Skon. „I. B. Berggren“.

Superfosfat er paa Lager

og begge Sorter udleveres gerne snarest.

Af Chili Salpeter

til Foraarsbrug har vi endnu et Parti at sælge og beder om Bestillinger snarest.

Nordlandets Handelshus.

Omförflinning af Transport-

Spande anbefales nu. Det betaler sig særlig i disse Tider at lade sine Spande forfinne, paa Grund af de høje Priser paa nye Spande. Omförflinnede bliver de omfrent som nye og egner sig saaledes bedre til Opbevaring af Mælken.

Gamle Tinhaner, Bly.

gamle Sengevarmere med Forskrutninger paa samt andet gammelt Metal købes. Gammelt Kobber betales med 1 Kr. pr. Pd.

Harald Pedersen.

Tørrede Kirsebær
Tørrede Blaabær
Tørrede Hyldebær
til billigste Priser.
J. B. Larsen.

Bedste Sort tyske Nødde-Kul

Vi har købt en Ladning heraf, som kan ventes i Løbet af Februar Maaned.

Laveste Pris fra Skib saa længe der losses.

Bestillinger modtager

Nordlandets Handelshus.

Gammelt Støbejern,
Gamle Kobberkedler,
Gamle brugte Sække,
saavel hele som hullede, købes af

Nordlandets Handelshus.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Nordlandets Handelshus.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Nordlandets Handelshus.

A. M. Lindberg.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Nordlandets Handelshus.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Modtager Indskud paa alm. Sparekassevilkaar til en Rente af 4 pCt. p. a., paa Folio til 2 pCt. p. a.

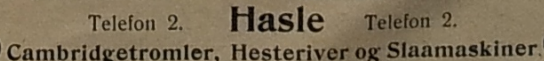
„Nordbornholms Ugeblad“

Fra Rønne	9 ₁₀	1 ₃₀	4 ₀₀	8 ₁₅
Nyker	9 ₁₇	1 ₅₀	4 ₃₀	8 ₃₅
Klemensker	9 ₃₈	2 ₀₇	4 ₃₇	8 ₅₂
Rø	9 ₄₉	2 ₂₆	4 ₅₆	9 ₁₁
Tein	×	2 ₄₃	5 ₁₂	9 ₂₇
Allinge	10 ₁₃	2 ₅₄	5 ₂₄	9 ₃₉
Sandvig	10 ₃₀	3 ₀₀	5 ₃₀	9 ₄₅

„Nordbornholms Ugeblad“
læses af saa at sige alle i Nordre
Herred og er derfor et fortrinligt An-
nonceblad. Send deres Annoncer
til „Nordbornholms Ugeblad“.
Telefon 74.

Nordlandets Handelshus.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

J. B. Larsen.

træffes paa Raadhuset i Allinge
hver **Mandag** efter Kl. 10 For. og
i Klemensker Kro hver **Fredag**
fra 2—5 Eftm.

Betingelserne er kun, at det skrevne er holdt i en sømmelig Form og indenfor rimelige Grænser, samt at Indsendere — til Underretning for Redaktionen — opgiver Navn og Adresse. Ligeledes modtager Redaktionen gerne Meddelelser om saadanne Ting og Forhold, som egner sig til Behandling i Bladets Spalter.

Dette gælder baade Byen og Landet, og det er en Selvfølge, at Redaktionen altid vil iagttage den strængeste Diskretion med Hensyn til sine Kilder.

**Viggo Glistrup's
Kaffe!**

140